

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 37

සම්පත් ගනුදෙනු

1. වෙන්කිරීම් , අසම්භාව්‍ය වගකීම් සහ අසම්භාව්‍ය වත්කම් (Provisions, Contingent Liabilities & Contingent Assets)

1.2. අරමුණ – Objective

පහත දැක්වෙන පිළිබඳව ගිණුම්කරණ පිළිවෙත් හා ඒවා සම්බන්ධයෙන් කළ යුතු අනාවරණයන් නිර්දේශ කිරීම මෙම ප්‍රමිතියේ අරමුණයි.

- i වෙන්කිරීම් (Provisions)
- ii අසම්භාව්‍ය බැරකම් (Contingent Liabilities)
- iii අසම්භාව්‍ය වත්කම් (Contingent Assets)

ගිණුම්කරණයේදී වෙන්කිරීම් ඇති කිරීමට කිහිමි අවශ්‍යතාවයන් සපුරා තිබිය යුතුද යන්නත්, අසම්භාව්‍ය වගකීම් හා අසම්භාව්‍ය වත්කම් පිළිබඳව අනාවරණයන් අවශ්‍ය කෙරෙන්නේ කිහිමි අවස්ථාවන්වලදී ද යන්නත් පිළිබඳව මෙම ප්‍රමිතියෙන් සාකච්ඡා කෙරේ.

1.3. විෂය පථය – Scope

පහත අවස්ථාවලදී හැර වෙන්කිරීම්, අසම්භාව්‍ය වගකීම්, අසම්භාව්‍ය වත්කම් පිළිබඳව ගිණුම්කරණයේදී අනුගමනය කළ යුතු පිළිවෙත මෙම ප්‍රමිතියේ විෂය පථයට අයත් වේ.

- වෙනත් ප්‍රමිතියකින් සාකච්ඡා කෙරෙන වෙන්කිරීම්
 - අ. ආදායම් බදු (LKAS 12)
 - ආ. කල්බදු (SLFRS 16)
 - ඇ. සේවක ප්‍රතිලාභ (LKAS 19)
 - ඈ. රක්ෂණ ගිවිසුම් (SLFRS 04)

මෙම ප්‍රමිතියෙහි පහත නිර්වචනයන් අධ්‍යයනය කරන්න.

1.4. නිර්වචනයන් – Definitions

ප්‍රතිපාදනයක් / වෙන්කිරීම් –Provision

කාලය හෝ ප්‍රමාණය පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතාවයක් සහිත වගකීමකි.

වගකීම් -Liability

අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් සේ වර්තමානයේ පවතින බැඳීමක් වන අතර එය නිරාකරණය කිරීමට ව්‍යාපාරය සතු ආර්ථික සම්පත් පිටතට ගලායෑමක් සිදුවේ.

අසම්භාව්‍ය වගකීම් - Contingent Liability

අ. අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ආයතනයේ පාලනයෙන් තොර අනාගතයේදී සිදුවිය හැකි අවිනිශ්චිත සිදුවීම් එකක් හෝ කිහිපයක් සිදුවීම හෝ නොවීම මත ඇතිවිය හැකි බැඳීමක් හෝ,

ආ. අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් සේ ඇතිවූවක්,

- i අදාළ බැඳීම පියවීමට ව්‍යාපාරයේ ආර්ථික සම්පත් පිටතට ගලායෑමේ භව්‍යතාවයක් නොමැති හෝ,
- ii බැඳීමේ වටිනාකම විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය නොහැකි නිසා හඳුනා නොගන්නා වර්තමාන බැඳීමකි.

බැඳීම සහගත සිදුවීම්

ව්‍යාපාරය හට බැඳීම නිදහස් කිරීමට තාත්වික විකල්පයක් නොමැති වන ආකාරයෙන් (no realistic alternative to setting that obligation) අතීත සිදුවීම් ප්‍රතිඵලයක් සේ පැහැනැගුණු ව්‍යාපාරය නෛතික හෝ සම්මුතික බැඳීමකට ලක්කරන සිදුවීමකි.

නෛතික බැඳීම

- අ. ගිවිසුමකින්
 - ආ. ව්‍යවස්ථාව හෝ
 - ඇ. නීතියක් මගින්
- ඇති වන්නා වූ බැඳීම වේ.

සම්මුතික බැඳීම

කිසියම් වගකීමක් ව්‍යාපාරය විසින් භාරගන්නා බවට අන්‍යයන්ට හැඟවෙන පරිදි, ව්‍යාපාරය විසින් සම්මත කරගෙන ඇති අතීත වර්තමානයේ මත හෝ ප්‍රසිද්ධ කරන ලද ප්‍රතිපත්ති මත හෝ ප්‍රමාණවත් කාලීන විශේෂිත ප්‍රකාශයක් වැනි ක්‍රියාවන් මගින්

සහ

ව්‍යාපාරය විසින් එක් වගකීම් නිදහස් කරනු ඇතැයි වලංගු බලාපොරොත්තුවක් අන්‍යයන්ට ලබාදීම තුළින් ඇති වන්නා වූ බැඳීම සම්මුතික බැඳීම වේ.

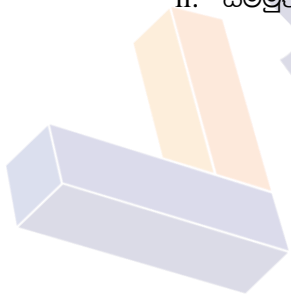
අසම්භාව්‍ය වත්කම්

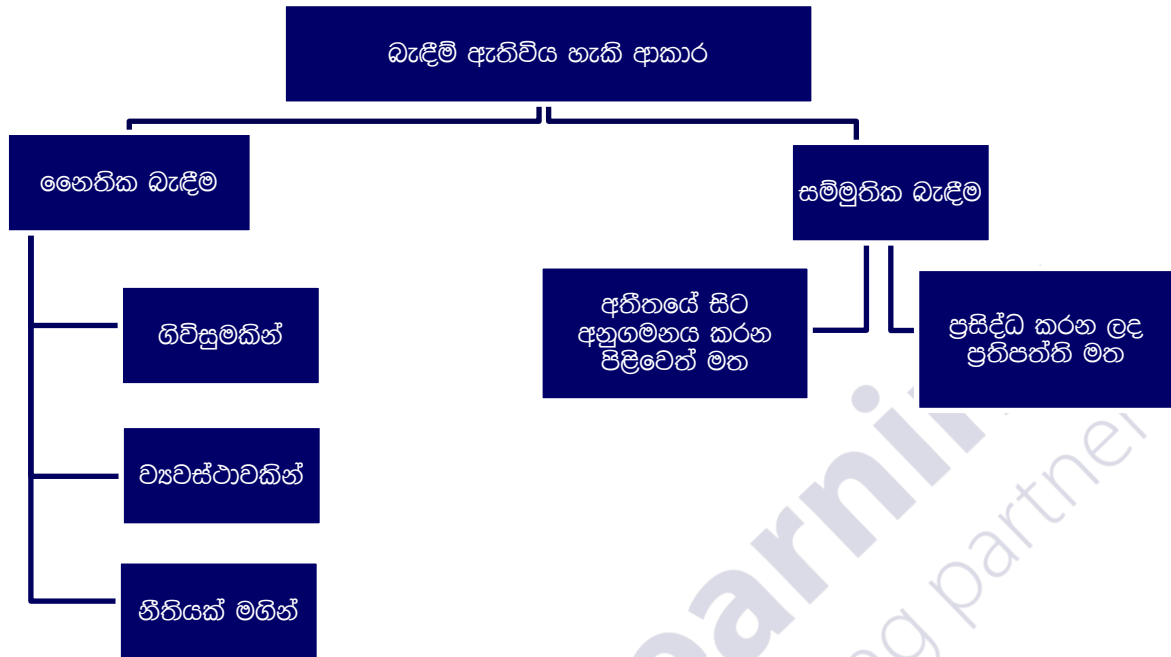
අතීත සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන, ව්‍යාපාරයේ පාලනයකින් තොරව අනාගතයේදී සිදුවිය හැකි යම් සිද්ධියක් හෝ සිදුවීම් කිහිපයක් සිදුවීම හෝ නොවීම මත පැවැත්ම තහවුරු කෙරෙන වත්කමය.

1.5. වෙන්කිරීම් – Provision

වෙන්කිරීම් යන්නෙන් මෙම ප්‍රමිතියෙන් අදහස් වනුයේ ප්‍රමාණය හෝ කාලය පිළිබඳව අවිනිශ්චිතතාවයක් පවතින වගකීමකි. පහත අවස්ථාවලදී වෙන්කිරීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනාගත යුතුය.

- a. අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වර්තමානයේ බැඳීමක් ඇති විටෙක.
 - බැඳීමක් ව්‍යාපාරයකට ප්‍රධාන ආකාර දෙකකට ඇතිවිය හැකිය.
 - i. නෛතික බැඳීමක් (Legal Obligation)
 - ii. සම්මුතික බැඳීමක් (Constructive Obligation)

- ii. මෙම බැඳුම නිරාකරණය කිරීමට ආර්ථික ප්‍රතිලාභ හා බැඳුණු සම්පත් පිටතට ගලා යාමේ සම්භාවිතාවන් ඇති වීමකි.
- iii. බැඳුමේ ප්‍රමාණය පිළිබඳව විශ්වාසදායක ලෙස ඇස්තමේන්තුවක් කළ හැකි වීමකි.

මෙම කොන්දේසි සපුරාලන්නේ නැතිනම් එය වෙන්කිරීම් ලෙස හඳුනා නොගත යුතුය.

නෛතික බැඳුම - Legal Obligation

නෛතික බැඳුමක් ආයතනය විසින් වෙනත් පාර්ශවයන් සමඟ එළඹී ගිවිසුමක් අනුව හෝ, පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කරන ලද ව්‍යවස්ථාවක දක්වා ඇති කරුණු අනුව හෝ වෙනත් බලපැවැත්වෙන හිතියක් මගින් ඇතිවිය හැකිය.

උදාහරණ : 20

කර්මාන්තශාලාවක් මගින් පරිසරයට සිදුවන හානිය හිසා දූෂණය වන ඇලමාර්ග අදාල ආයතනය විසින් පිරිසිදු කිරීම කළයුතු බවට රජය විසින් හිතියක් සම්මත කර ඇතැයි සිතන්න. ශ්‍රී සහ සමාගම තම නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේදී අපහරණය කළ ජලය හිසා අසල ඇලමාර්ග දැඩිසේ දූෂණය වී ඇත. මේ පිළිබඳව ප්‍රමිතිය පරිදි අනුගමනය කළ යුතු ක්‍රියාමාර්ග කවරේද?

පිළිතුර

මෙම කරුණ අනුව Y සමාගමට නෛතික බැඳුමක් ඇත. මෙම බැඳුම පියවීමට ආර්ථික ප්‍රතිලාභ හා බැඳුණු සම්පත් පිටතට ගලායෑමක් සිදුවේ. එම හිසා පිරිසිදු කිරීම සඳහා දැරීමට සිදුවන පිරිවැය වෙනුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රතිපාදනයක් කළ යුතු වේ. මෙහිදී වෙන්කළ යුතු අගය හොඳම ඇස්තමේන්තුව මත තීරණය කළ යුතුවේ.

සම්මුතික බැඳුම -Constructive Obligation

මෙයින් අදහස් කරන්නේ ව්‍යාපාරයක් ගිණුම් කාලවිච්ඡේද ගණනාවක් සිට අනුගමනය කරන ලද පිළිවෙල මත හෝ ව්‍යාපාරය විසින් (ප්‍රසිද්ධ කරන ලද ප්‍රතිපත්තියක් මගින්) බාහිර පාර්ශවයන් වෙත යම් යුතුකම් සම්ප්‍රදායක් ඉටුකරන බවට දී ඇති පොරොන්දුවක් මත ඇතිවන බැඳුමයි.

උදාහරණ : 21

විදුලිය සැපයීම කරන සමාගමක් විදුලිය රැහැන් ඇදීමට හා වෙනත් ඉදිකිරීම් සඳහා වන සම්පත විනාශයක් සිදුවනු හෙයින් විවැනි සමාගමක් සෑම වර්ෂයක් අවසානයේදීම ශාඛා රෝපණය සඳහා පියවර ගන්නා බව ප්‍රතිපත්තියක් ප්‍රසිද්ධ කර ඇතැයි උපකල්පනය කරන්න. මේ පිළිබඳව ප්‍රමිතිය පරිදි අනුගමනය කළයුතු ක්‍රියාමාර්ග කවරේද?

පිළිතුර

මෙහිදී සම්මුතිය මත ඇති වූ වර්තමාන බැඳීමක් ඇත. මෙම බැඳීම පියවීමට ව්‍යාපාරයේ ආර්ථික සම්පත් හා බැඳුණු සම්පත් ගලායෑමක් සිදුවේ. එම නිසා නව ශාඛා රෝපණය සඳහා වැයවෙතැයි අපේක්ෂිත පිරිවැය ඇස්තමේන්තු කර ඒ සඳහා ප්‍රතිපාදනයන් කළ යුතුවේ.

උදාහරණ :

- ව්‍යාපාරයේ නිෂ්පාදනයේ වර්ධනයක් සිදුවන විට ඒ වර්ධනයට සාපේක්ෂව ආයතනයේ සේවයේ නියුතු ශ්‍රමිකයන් සඳහා යම් යම් දීමනා (ප්‍රසාද දීමනා) හෝ පහසුකම් සලසන බවට ශ්‍රමිකයන් සමග විලක්ෂිත ඇති කොන්දේසි මත ඇතිවන බැඳීම් ද සම්මුතික බැඳීමක් සඳහා උදාහරණයකි.
- අතීතයේ සිට අනුගමනය කරන පිළිවෙත් මත ඇතිවන සම්මුතික බැඳීමට උදාහරණයක් වශයෙන් වාහන අලෙවිකරන ව්‍යාපාරයක් තම වාහන විකිණීමෙන් අනතුරුව වසරක කාලයක් තුළදී එම වාහන නොමිලේ සේවාකර දීමේ ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කරන ලදැයි සිතමු. වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයේ අවසන් දිනට විවැනි සමාගමක අලෙවි කොට ඇති වාහන සේවා කිරීම සඳහා දැරීමට සිදුවන විභවය තවමත් දරාගැනීම පිරිවැය ප්‍රතිපාදනයක් සේ හඳුනාගත යුතුය.
- නව භාණ්ඩයක් හඳුන්වාදීමේදී එම භාණ්ඩ කිසියම් කාලච්ඡේදයක් තුළදී මිලදී ගන්නා අයට අවශ්‍ය නම් කිසියම් නිශ්චිත දිනයකට පෙර එම භාණ්ඩ ආපසු භාරදී නිශ්චිත මුදල් අගයක් ලබාදෙන බවට ප්‍රසිද්ධ කරන ලද්දේ නම්, ඒ මත වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයේ අවසන් දිනට සිදුවිය හැකි බැරකම් ප්‍රමාණය ගණනය කොට ප්‍රතිපාදනයක් සේ පෙන්විය යුතුය. මෙය ප්‍රසිද්ධ කරන ලද ප්‍රතිපත්තියක් මත ඇතිවන සම්මුතියක බැඳීමක් සඳහා උදාහරණයක් ලෙස ගත හැකිය.

1.6. මිණුම්කරණය – Measurement

ප්‍රතිපාදනයක් ලෙස හඳුනාගත් ප්‍රමාණය විය යුත්තේ වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයේ අවසන් දිනට පවතින වගකීම් පියවීම හෝ එම අවස්ථාවේදී එය තෙවන පාර්ශවයකට පැවරීමට ව්‍යාපාරයක් ප්‍රායෝගිකව (සත්‍ය ලෙස) ගෙවනු ලබන ප්‍රමාණය වේ.

ප්‍රතිපාදනයන් සඳහා උදාහරණ ලෙස වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයේ අවසන් දිනයට පෙර විකුණන ලද නිෂ්පාදිතයක් ප්‍රතිඥාකාර (වගකීම් සහතිකය) යටතේ යථා තත්ත්වයට (පෙර පැවති තත්ත්වයට) පත් කිරීම සඳහා දැරීමට සිදුවන පිරිවැයක් දැක්විය හැකිය. ව්‍යාපාරයක් තමන් විසින් අලෙවිකරනු ලබන භාණ්ඩ සඳහා වර්ෂ 2 ක් ගතවන තුරු සියලු අළුත්වැඩියා සිදුකර දෙන බවට ගැණුම්කරුවන්ට වගකීම් සහතිකයක් හෙවත් ප්‍රතිඥාකාරයක් දී ඇතැයි සිතමු. මෙහිදී වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයේ අවසන් දිනට පෙර විකුණන ලද භාණ්ඩ අළුත්වැඩියා කරදීම සඳහා වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයේ අවසන් දිනයෙන් පසුව දරන ලද පිරිවැය සහ දැරීමට එකඟ වූ පිරිවැය වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයේ අවසන් දිනට ප්‍රතිපාදනයක් ලෙස හඳුනාගත හැකිය.

හොඳම ඇස්තමේන්තුව - Best Estimate

ප්‍රතිපාදන ගිණුම්කරණයේදී අදාළ ප්‍රතිපාදනය ලෙස හඳුනාගන්නා වටිනාකම ඇස්තමේන්තු කිරීමේදී ඒ සඳහා හොඳම ඇස්තමේන්තුව (Best Estimate) පාදක කරගත යුතුය. මෙහිදී වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයේ අවසන් දින පවතින බැඳීම නිරාකරණය කිරීමට අවශ්‍යවන ප්‍රමාණය නිවැරදි ලෙස ගණනය කිරීම හොඳම ඇස්තමේන්තු කිරීමක් සේ සැලකේ. මෙහිදී අතීත අත්දැකීම් මත පදනම්ව කළමනාකරණය විසින් විනිශ්චය කිරීම කරනු ලැබේ. සමහර අවස්ථා වලදී විවැනි විනිශ්චයන් සඳහා ස්වාධීන විශේෂඥ වාර්තා පදනම් කර ගත හැකිය. සලකා බලන සාක්ෂිවලට වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයේ අවසන් දිනයෙන් පසු සිදුවන සිදුවීම්ද අයත් වේ.

උදාහරණ : 22

සමාගමක් තම භාණ්ඩ විකිණීමේදී ගැණුම්කරුවන්ට වෙළෙඳ ප්‍රතිඥාකාරයක් ලබාදී ඇති විටෙක පසුගිය වසර 5 තුළදී මෙලෙස විකුණූ භාණ්ඩ සඳහා ගණුදෙනුකරුවන් ඉල්ලුම් කරන ලද හිමිකම්පෑම් වල අගය ආසන්න වශයෙන් වාර්ෂික දළ විකුණුම් වටිනාකමෙන් 8% ක් වේ. මෙම සමාගමේ 2019/2020 වර්ෂ සඳහා විකුණුම් ආදායම රු. මි. 500 ක් නම් 2019/2020 සඳහා ගිණුම් ප්‍රකාශනවල ප්‍රතිඥාකාර වෙනුවෙන් කළ යුතු ප්‍රතිපාදනය කොපමණද?

පිළිතුර

අලුත්වැඩියා වෙන්කිරීම = 500 × 8% = රු. මිලියන 40

ආදායම් ප්‍රකාශය	-	හර	40
අලුත්වැඩියා වෙන්කිරීම	-	බැර	40

ප්‍රතිපාදනයන් ලෙස හඳුනා ගැනීමට ඇති ආකාරය පිළිබඳව අවිනිශ්චිතතාවයන් පැවතිය හැකිය. මෙවැනි අවිනිශ්චිතතාවයන් පවතින්නේ නම් අදාළ අගයන් පිළිබඳව අපේක්ෂිත අගය (Expected Value) තීරණය කර

උදාහරණ : 23

සමාගමක් අලෙවිකරණ භාණ්ඩ සඳහා මිලදීගත් දින සිට දෙමසක ප්‍රතිඥාභාර කාලයක් දී ඇතැයි සිතන්න. මෙම දෙමස තුළදී භාණ්ඩ සම්බන්ධයෙන් වන ක්‍රියාවිරහිතවීම් සමාගම විසින් අලුත්වැඩියාකර දෙනු ලැබේ. සමාගම අලෙවිකරන සියලුම භාණ්ඩ සුළු දෝෂ සහිත වුවහොත් අලුත්වැඩියා වියදම රු. 5,000,000 ක් වන අතර විකුණන ලද සියලුම භාණ්ඩ විශාල ලෙස දෝෂ සහිත වුවහොත් ගෙවිය යුතුවන වන්දි වියදම රු. 30,000,000 ක් පමණ බව ඇස්තමේන්තු කර ඇත. ව්‍යාපාරයේ අතීත අත්දැකීම් පහත වේ.

විකුණූ භාණ්ඩ දෝෂ රහිත වීම	80%
විකුණූ භාණ්ඩ සුළු දෝෂ සහිතවීම	15%
විකුණූ භාණ්ඩ විශාල ලෙස දෝෂ සහිතවීම	5%

ඒ අනුව ගිණුම් ප්‍රකාශනවල වෙන්කළ යුතු අලුත්වැඩියා වෙන්කිරීම කොපමණද?

පිළිතුර

සුළු දෝෂ සහිත වීම	=	5,000,000	× 15%	=	750,000
විශාල දෝෂ සහිත වීම	=	30,000,000	× 5%	=	1,500,000
					2,250,000
ආදායම් ප්‍රකාශය	-		හර	2,250,000	
අලුත්වැඩියා වෙන්කිරීම	-		බැර	2,250,000	

1.7. හෙළිදරව් කිරීම්- Disclosures

ප්‍රතිපාදනයක් හා අදාළව එක් එක් වර්ගයේ ප්‍රතිපාදනයන් සම්බන්ධයෙන් පහත දෑ අනාවරණය කළ යුතු දැයි ප්‍රමිතියේ දක්වා ඇත.

- i. ප්‍රතිපාදනවල ආරම්භක හා අවසාන ශේෂයන්
- ii. කාලපරිච්ඡේදය තුළදී කරන ලද අතිරේක ප්‍රතිපාදනයන්
- iii. කාලපරිච්ඡේදය තුළදී භාවිතා කරන ලද අගයන්
- iv. කාලපරිච්ඡේදය තුළදී භාවිතා නොකොට ප්‍රතිවර්තය කරන ලද අගයන් (ප්‍රතිවර්තය කිරීම යනු ආපස්සට ගැලපීමයි.)

1.8. අසම්භාව්‍ය වගකීම් – Contingent Liabilities

අසම්භාව්‍ය වගකීම් පහත පරිදි නිර්වචනය කළ හැකිය.

- i. ආයතනයේ සම්පූර්ණ පාලනයකින් තොරව අවිනිශ්චිත අනාගත සිදුවීම් එකක් හෝ වැඩි ප්‍රමාණයක් සිදුවීම හෝ සිදු නොවීම මත ඇතිවිය හැකි අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පැන නැගෙන බැඳීමක්.

උදා: ව්‍යාපාරයට එරෙහිව අධිකරණය ඉදිරියේ ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතින හඬුවක් වෙනුවෙන් ගෙවිය යුතු වන්දියක් හෝ

ii. අතීත සිදුවීම්ක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන්නා වූ එහෙත්,

අ. අදාළ බැඳීම පියවීම සඳහා ව්‍යාපාරයෙන් පිටතට සම්පත් ගලායාමේ හවස්තාවක් (සම්භාවිතාවක්) නොමැති වීම, හෝ

උදා: ආයතනයේ සේවකයන් රක්ෂණය කර ඇති අවස්ථාවකදී සේවක ආපදාවක් සඳහා වන්දියක් ගෙවිය යුතු විටකදී අදාළ වන්දි මුදල රක්ෂණ ආයතනය ගෙවීම හේතුවෙන් ඒ සඳහා ආයතනයේ මුදල් ගලායාමක් සිදුනොවීම.

ආ. බැඳීමේ වටිනාකම පැහැදිලි ලෙස තක්සේරු කළ නොහැකි වීම හේතුවෙන් මෙතෙක් නිශ්චිතව හඳුනා නොගන්නා ලද ප්‍රවර්තන බැඳීම්ය

උදා: ව්‍යාපාර අයතනයක අංශයක් වසා දැමීම ගෙවිය යුතු වන වන්දි

සාමාන්‍ය අදහස අනුව නම් කාලය සහ ප්‍රමාණය නිශ්චිතව දැක්විය නොහැකි බැවින් ප්‍රතිපාදනයන් සියල්ලම අසම්භාව්‍ය වේ. එසේ වුවද මෙම ප්‍රමිතියේ පරිදි "අසම්භාව්‍ය" යන පදය භාවිතා කරනුයේ ව්‍යාපාරයේ කිසිදු පාලනයකින් තොරව සිදුවන්නා වූද, අනාගතයේදී නිශ්චිතව සිදුවන බව කිව නොහැකි වූ කිසියම් සිද්ධියක් සිදුවීම හෝ සිදුනොවීම මගින් පමණක් ඇතිවන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනා නොගන්නා වත්කම් හා වගකීම්ය, ප්‍රවර්තන බැඳීම් පියවීම සඳහා සම්පත් ගලායෑම හවස් නිසා මෙම ප්‍රමිතිය මගින් ප්‍රතිපාදන, වගකීම් වශයෙන් හඳුනාගනී. එහෙත් අසම්භාව්‍ය වගකීම් පහත හේතූන් මත වගකීම් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනා නොගනියි.

- ව්‍යාපාරයේ සම්පත් පිටතට ගලා යාමට හේතුවන ප්‍රවර්තන බැඳීමක් ඇතිද යන්න තවමත් තහවුරු නොවීම, උදාහරණ ලෙස වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයේ අවසන් දිනට දින කිහිපයකට පෙර ව්‍යාපාරය වසා දැමීමට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය තීරණය කර ඇතත් තවමත් ඒ පිළිබඳව කිසිදු පාර්ශවයක් දැනුවත් කර නැත. ඒ අනුව වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයේ අවසන් දිනට ප්‍රවර්තන බැඳීමක් ඇති බවට තහවුරු නොවේ.
- මෙම ප්‍රමිතියේ දක්වන හඳුනාගැනීමේ මිණුම් දඬු සපුරාලන්නේ නැති ප්‍රවර්තන බැඳීමක් වීම උදාහරණයක් ලෙස රජය විසින් පෞද්ගලික ආරක්ෂක සේවාවල නිලධාරීන් සඳහා විශේෂ පුහුණුවක් ඉදිරි වර්ෂවලදී ලබාදිය යුතු බවට නීතියක් සම්මත කර ඇත. වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයේ අවසන් දිනවන විට ආරක්ෂක සේවකයන් පුහුණු කර නැත.මේ සඳහා ප්‍රතිපාදනයන් අවශ්‍ය නොවේ. බැඳීම් සහගත සිදුවීමක් තවමත් සිදුවී නැත. හෙළිදරව් කිරීම පමණක් ප්‍රමාණවත් වේ.

මෙම ප්‍රමිතියේ පරිදි ප්‍රතිපාදනයක් ගිණුම්ගත කිරීමට නම්, පහත නිර්ණායකයන් සම්පූර්ණ විය යුතු බව ඉහතදී හඳුනාගන්නා ලදී.

- අ. අතීත සිදුවීමක් මත වර්තමානයේ බැඳීමක් තිබිය යුතුවීම.
- ආ. එම බැඳීම නිරාකරණය කිරීමට ව්‍යාපාරයේ සම්පත් පිටතට ගලායෑමේ හවස්තාවයක් තිබිය යුතු වීම.
- ඇ. එම ප්‍රමාණය සාධාරණ ලෙස ඇස්තමේන්තු කිරීමේ හැකියාව.
ඉහත නිර්ණායකයන් (කොන්දේසි) එකක් හෝ සපුරා නැති ප්‍රවර්තන බැඳීම් සඳහා වෙන්කිරීමක් හඳුනා නොගෙන අසම්භාව්‍ය වගකීම් සේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කිරීම පමණක් කෙරේ.

1.9. අසම්භාව්‍ය වගකීම් පිළිබඳ හෙළිදරව් කිරීම්- Disclosures

ව්‍යාපාරයක කිසියම් අසම්භාව්‍ය වගකීමක් ඇති වූ විට එය මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ වගකීම් සේ දැක්වීමක් සිදුකරනු නොලබන අතර ඒවා අනාවරණය කිරීම පමණක් කළ යුතුය. මෙම අනාවරණයේදී,

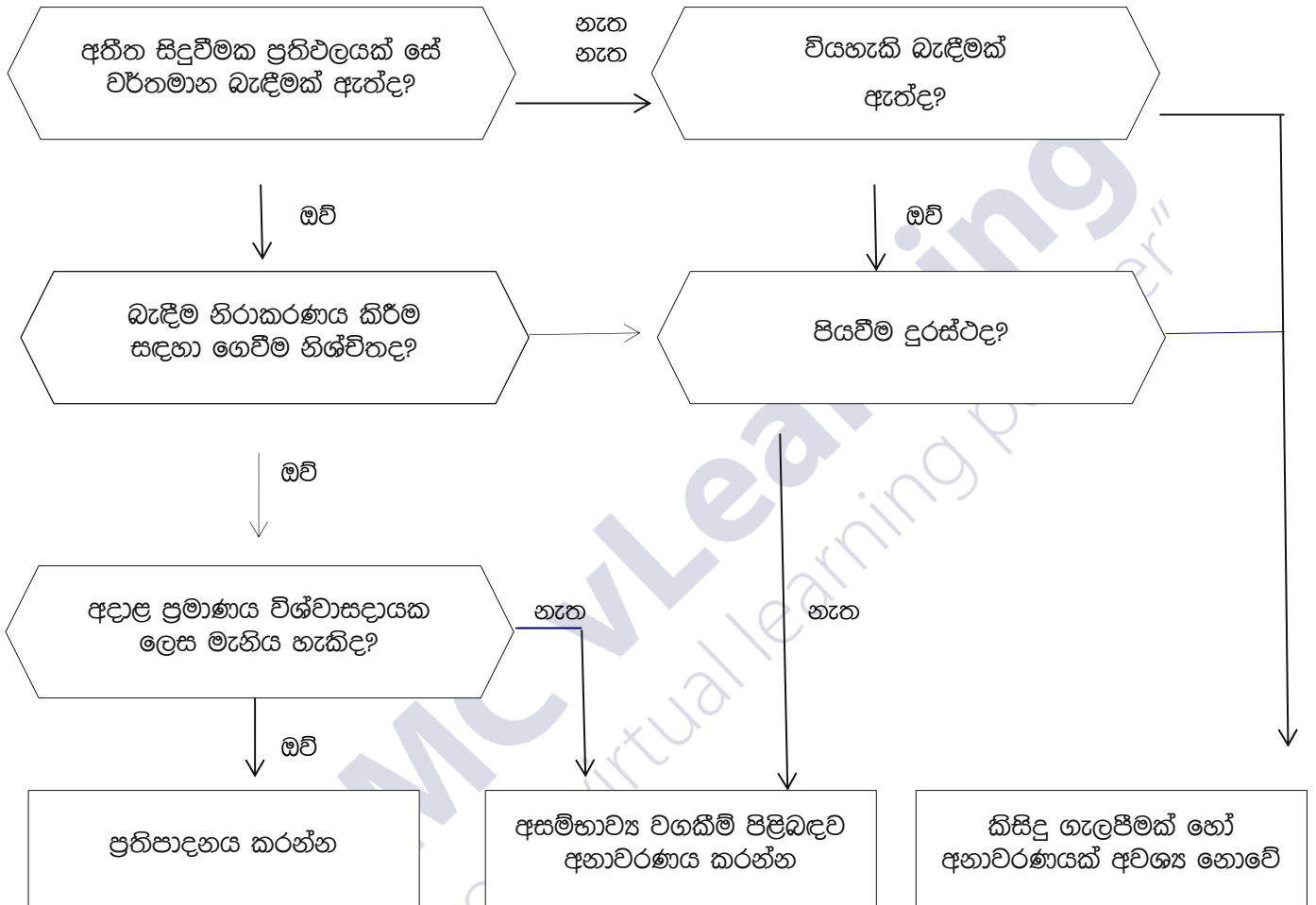
- i. එහි මූල්‍ය බලපෑම පිළිබඳ ඇස්තමේන්තුවක්
- ii. සම්පත් පිටතට ගලායෑමේ අගය හෝ කාල වකවානු සම්බන්ධව අවිනිශ්චිතතා විස්තර කිරීමක්.
- iii. කවර හෝ ප්‍රතිපූරණයක් ලැබීමේ හැකියාව.

මෙම ප්‍රමිතියේදී සාකච්ඡා කෙරෙන කරුණු අතරින් වෙන්කිරීම් සහ අසම්භාව්‍ය වගකීම් යන කරුණු විභාගය සඳහා වැදගත් වන හෙයින් පහත සටහනින් ඒ පිළිබඳව වඩාත් හොඳින් කරුණු අධ්‍යයනය කළ හැකිය.

බැරකම් / වගකීම් (Liability)	වෙන්කිරීම් (Provision)	අසම්භාව්‍ය වගකීම් (Contingent Liability)
<p>(1) අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් සේ වර්තමානයේ ඇති බැඳීමකි. මෙම බැඳීම නිරවුල් කිරීමට ආර්ථික ප්‍රතිලාභ හා බැඳුණු සම්පත් ගෙවා දැමීමට සිදුවේ.</p> <p>උදා: වෙළඳ ණයහිමියන්, උපච්ඡේද</p>	<p>(1) කාලය හෝ වටිනාකම පිළිබඳව අවිනිශ්චිතතාවයක් සහිත වගකීමකි.</p> <p>උදා: වෙළඳ ප්‍රතිඥාකාර</p>	<p>(1) පැවැත්ම තීරණය වන්නේ ව්‍යාපාරයේ පාලනයෙන් තොරව අනාගතයේදී සිදුවිය හැකි හෝ සිදුවිය නොහැකි සිදුවීම් වකක් හෝ කිහිපයක ප්‍රතිඵලයක් මතයි. හඳුනාගැනීමේ කොන්දේසි සම්පූර්ණ නොවන බැරකම් ද මෙම ගනයට අයත්ය.</p> <p>උදා: සේවක වන්දි ඉල්ලීම</p>
<p>(2) මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ වගකීමක් සේ හඳුනාගනී.</p>	<p>(2) මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ වගකීමක් සේ වෙනමම හඳුනාගනී.</p>	<p>(2) වගකීමක් වශයෙන් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ හඳුනානොගනී.</p>
<p>(3) ගෙවිය යුතු ණය, ණයහිමියන් වැනි ශේෂ වගකීමක් වන්නේ දැනටමත් අදාළ භාණ්ඩ හා සේවා ලබාගෙන වී සඳහා ඉන්වොයිස් නිකුත්කර ඇති නිසා ගෙවිය යුතු මුදල පිළිබඳ නිශ්චිත විකඟත්වයක් පවතින හෙයිනි. උපච්ඡේද ඇස්තමේන්තු කළත් ප්‍රතිපාදනයන් තරම් අවිනිශ්චිතතාවක් ඒවායේ දක්නට නොලැබේ.</p>	<p>(3) සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයේදී සියලුම වෙන්කිරීම් අසම්භාව්‍ය තත්ත්වයක් ඇතැයි හැඟෙන්නේ ඒවායේ කාලය හා ප්‍රමාණය පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතාවයක් පවතින හෙයිනි. කෙසේ වුවද විවක්ෂණභාවය අනුව මෙම ප්‍රමිතියේ නිර්ණායකයන් සම්පූර්ණ වන විට වෙන්කිරීම් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ වගකීමක් සේ හඳුනා ගනී.</p>	<p>(3) අසම්භාව්‍ය වගකීම මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ වගකීමක් සේ හඳුනා නොගන්නේ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • වර්තමානයේ බැඳීමක් ඇත්ද සහ එම බැඳීම නිරවුල් කිරීමට ආර්ථික ප්‍රතිලාභ හා බැඳුණු සම්පත් ගලායෑමක් සිදුවේද යන්න තාමත් තීරණය වී නොමැති හෙයිනි හෝ, • ප්‍රමිතියේ පරිදි වර්තමාන බැඳීමක් ඇත්ද යන්න හඳුනාගැනීමට අවශ්‍ය නිර්ණායකයන් සම්පූර්ණ නොවන හෙයිනි.

ප්‍රතිපාදන හා අසම්භාව්‍ය වගකීම් තීරණ ගස

මෙම සටහන මගින් ප්‍රතිපාදන කළ යුතුද? නැතහොත් අසම්භාව්‍ය වගකීම් හෙළිදරව් කළ යුතුද? යන්න තීරණය කළ හැකිය.

1.10. අසම්භාව්‍ය වත්කම් – Contingent Assets

අසම්භාව්‍ය වත්කම් යන්නෙන් අදහස් වන්නේ අතිත සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන, ව්‍යාපාරයේ පාලනයකින් තොරව අනාගතයේදී සිදුවිය හැකි යම් සිද්ධියක් හෝ සිදුවීම් කිහිපයක් සිදුවීම හෝ නොවීම මත පැවැත්ම තහවුරු කෙරෙන වත්කම්ය.

ව්‍යාපාරයේ භූමියේ කොටසක් මාර්ගයක් පුළුල් කිරීම හේතුවෙන් මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් පවරාගැනීම නිසා ඒ ප්‍රමාණය සඳහා ප්‍රමාණාත්මක වන්දියක් ව්‍යාපාරය විසින් ඉල්ලුම් කිරීම සාමාන්‍යයෙන් සිදුකෙරේ. මෙහිදී මෙම ඉඩමේ කොටසක් පවරාගැනීම අතිත සිදුවීමක් වන අතර ගෙවන වන්දියක් නිශ්චය වන්නේ අනාගතයේදී ව්‍යාපාරයේ බැහැර පාර්ශවයක් විසින් ගනු ලබන තීරණ මතයි. ඒ අනුව ලැබිය යුතු වන්දිය යන වත්කමේ පැවැත්ම තීරණය වන්නේ අනාගතයේදී සිදුවිය හැකි යම් සිද්ධියක් හෝ කිහිපයක් සිදුවීම හෝ නොවීම මතය. එම නිසා මෙවැනි වන්දියක් අසම්භාව්‍ය වත්කමක් සේ සැලකිය හැකිය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී අසම්භාව්‍ය වත්කමක් හඳුනා නොගනුයේ කිසිවිටෙකත් උපලබ්ධි නොවන ආදායමක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනා නොගන්නා පදනම මතයි.

අසම්භාව්‍ය වත්කම් තීරණය කිරීම

කිසියම් සිදුවීම එකක් හෝ කිහිපයක් මත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලැබීම හිඟවීම හෝ අසම්භාව්‍ය වත්කමක් හෝ වත්කමක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගනී. උදාහරණ රජයෙන් කළ හිමිකම් පෑමක් සඳහා වන්දි ලබාදෙන ලෙස සහතික කර ඇත්නම් එය ලැබිය යුතු වන්දියක් වශයෙන් වත්කම් ලෙස පෙන්වීම කළ හැකිය. මෙම වන්දිය ගෙවන බවට සහතික වීමක් නැතත් ලැබිය හැකිවීමේ (භව්‍යතාවයක්) අවිනිශ්චිත තත්ත්වයක් ඇත්නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක අනාවරණය කළ හැකිය. මෙම භාව්‍යතාවය නොයෙකුත් සාක්ෂි හා තොරතුරු මෙන්ම අතීත අත්දැකීම් පදනම්ව තීරණය කෙරේ. කෙසේ වෙතත් විවැනි වන්දියක් හෙවත් ආර්ථික ප්‍රතිලාභයක් ලැබීම විය නොහැකි නම් අවම වශයෙන් ඒ පිළිබඳ අනාවරණය කිරීමක් හෝ නොකළ යුතුය.

1.11. අසම්භාව්‍ය වත්කම් පිළිබඳ හෙළිදරව් කිරීම්- Disclosures

කෙසේ වුවද අසම්භාව්‍ය වත්කමක් හේතුවෙන් ව්‍යාපාරයකට ආර්ථික ප්‍රතිලාභයන් ගලාවීමක් සිදුවනුයේ නම් සහ එම ප්‍රතිලාභය සාධාරණ ලෙස හිඟවිය කළ නොහැකි නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අසම්භාව්‍ය වත්කම් පිළිබඳව පහත අනාවරණයන් සිදුකළ යුතුය.

- i. අසම්භාව්‍ය වත්කමේ ස්වභාවය පිළිබඳව සංකෘත විස්තරයක්
- ii. ඒවායේ මූල්‍ය බලපෑම පිළිබඳ ඇස්තමේන්තුවක්

JMC vLearning

"your virtual learning partner"